

TILLSAMMANS MOT SEXSLAVERI

Tjejgruppsverksamhet i Litauen

ÅLANDS FREDSFÖRENING-EMMAUS & ÅLANDS FRED SINSTITUT (FINLAND)
MISSING PERSONS' FAMILIES SUPPORT CENTER (LITAUEN)

STÖRSTA BROTTET MOT JÄMSTÄLLDHET

FN-organet UNODC uppskattar i en rapport (2006) att omkring fyra miljoner människor världen över varje år blir offer för människohandel, varav ungefär 80% är för sexuell exploatering. Den absoluta majoriteten av dessa är kvinnor och barn.

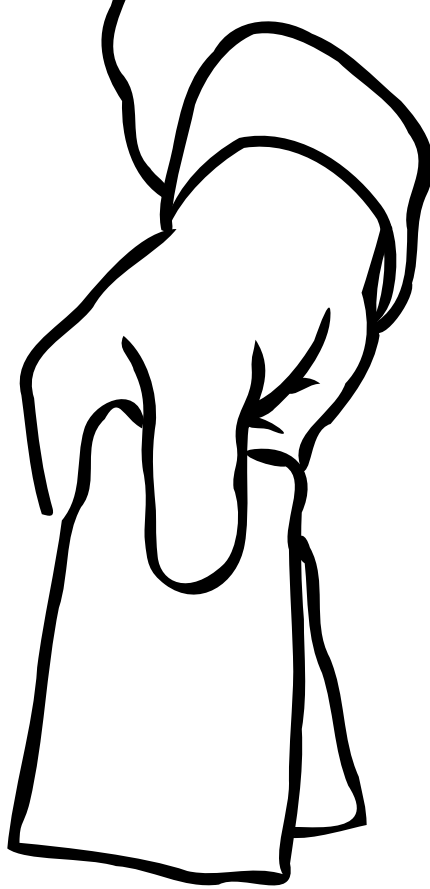
Enligt International Organization for Migration (IOM, 2005) säljs minst en halv miljon kvinnor och barn som sexslavar till Europa varje år. Där våldtas, utnyttjas och misshandlas de psykiskt och fysiskt på de lokala prostitutionsmarknaderna. Eftersom handel med människor är en kriminell verksamhet är tillförlitlig statistik svår att få fram och mörkertalet är stort.

”Undersökningar i Europa och resten av världen visar att sexslaveri ständigt ökar.”

Undersökningar i Europa och resten av världen visar att sexslaveri ständigt ökar. Ursprungsländer, transitländer och destinationsländer är sammanknutna i ett komplext nätverk. Ett ursprungsland för ett offer kan fungera som ett destinationsland för ett annat. Människohandlarna skickar framförallt kvinnor och barn som sexslavar från länder i söder till länder i norr och från öst till väst, där efterfrågan från köparna är som störst.

Handel med människor är efter narkotikahandel och handel med vapen den mest vinstdrivande organiserade brottsligheten i världen. Enligt FN uppgår vinsten av människohandel till omkring 756 miljoner euro varje år. Till skillnad från handel med droger kan kvinnor och barn säljas om och om igen som sexslavar på den internationella marknaden.

Enligt en rapport som FN-organen UNICEF, OHCHR och OSSE presenterade i mars 2005 saknas fortfarande långsiktiga metoder och strategier för att förhindra trafficking.

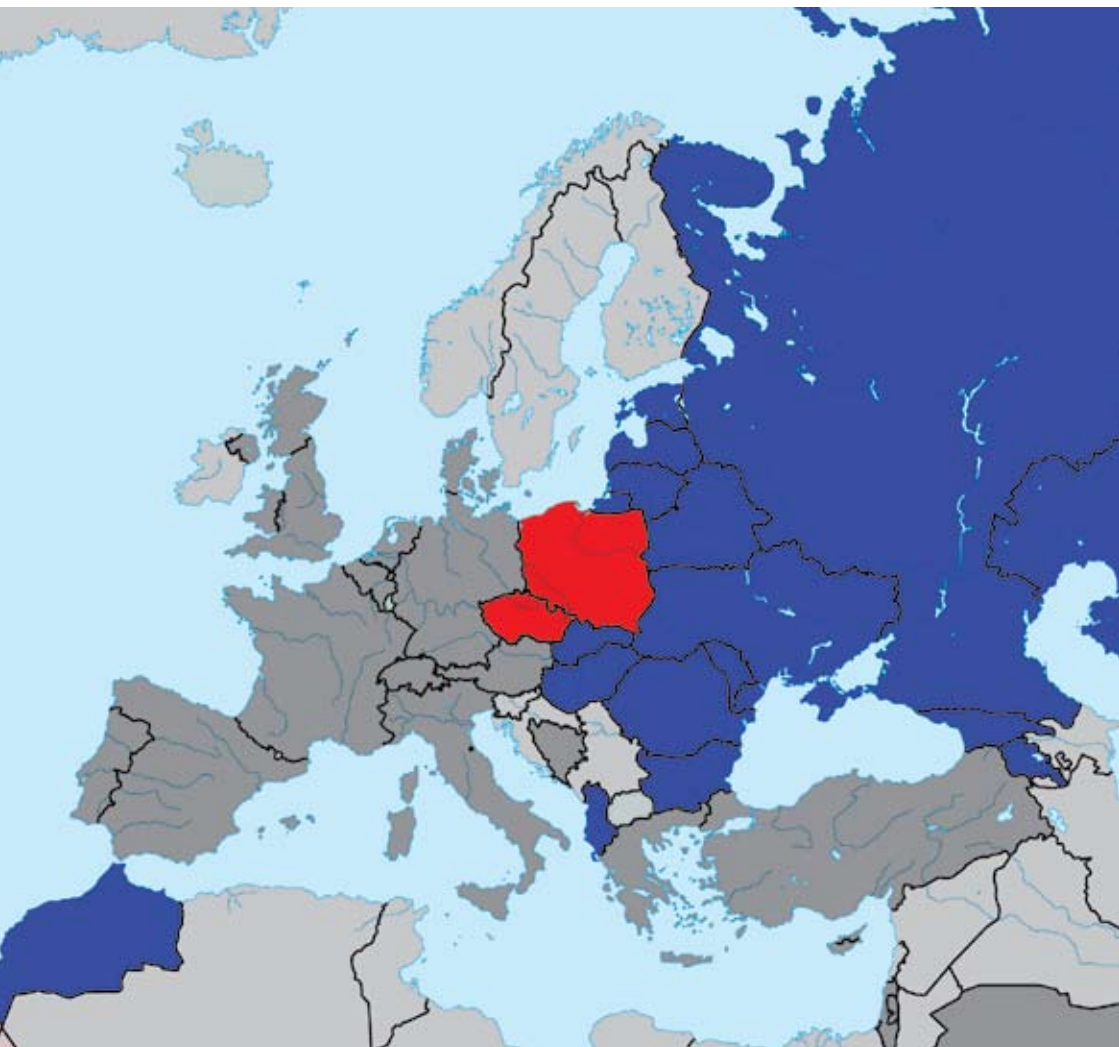

Människohandel, eller trafficking, definieras enligt FN som "rekrytering, transport, förmedling, inhysning och mottagning av människor inom ett lands gränser eller över nationsgränser med hjälp av hot om användning av våld eller andra former av tvång, bortförande, bedrägeri eller svekligt förfarande. Med exploatering avses utnyttjande av andra i prostitution eller andra former av sexuell utnyttjande, tvångsarbete, slaveri eller slaveriliknande förhållanden, straffarbete eller avlägsnande av organ."

Sexslaveri

Människohandel benämns ofta som nutidens slaveri. Emmaus International har enats om användning av termen slaveri istället för människohandel med motiveringen att människohandel främst syftar på en transaktion med människor. Fokus borde istället riktas mot de slavliknande förhållanden som offren tvingas leva under. Sexslaveri är en vedertagen term när man talar om handel med människor för sexuell exploatering.

Rapporterad människohandel i Europa

■ Mest frekvent rapporterade destinationsländer

■ Både ursprungs och destinationsländer

■ Mest frekvent rapporterade ursprungsländer

Källa: United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), April 2006

Vad kan man göra åt problemet?

Med ett långsiktigt jämställdhetsarbete kan man komma åt den främsta grundorsaken till att det förekommer handel med människor för sexuell exploatering. Utmaningen består i att ifrågasätta och förändra föreställningar om kön, sexualitet, makt och sexköp.

Arbetet med att bekämpa sexslaveri måste först och främst innefatta olika åtgärder för att motverka den efterfrågan som främjar sexuellt utnyttjande av kvinnor och barn. Men det är även viktigt att ta hänsyn till och lyfta fram de bakgrundsmekanismer som gör att kvinnor dras in i sexslaveri. Till följd av det måste man stärka kvinnors ställning och rättigheter i ursprungsländerna.

Palermo- protokollet

Åttio medlemsländer
I FN undertecknade
år 2000 ett protokoll
om att förebygga,
bekämpa och bestraffa
människohandel, med
tyngdpunkt på kvinnor
och barn. Protokollet
erkänner behovet av ett
mångfaldigt angrepps-
sätt som integrerar ett
effektivt förebyggande av
trafficking med åtal av
människohandlare, skydd
av mänskliga rättigheter
och hjälp för människo-
handelsoffer. Protokollet
kräver att länderna
genom internationellt
samarbete vidtar omfat-
tande åtgärder för att
förebygga trafficking.

MAKTSTRUKTURER SOM UNDERORDNAR KVINNOR

Den som köper en sexuell tjänst utövar makt. Sexslaveri är ett av flera uttryck av mäns makt över kvinnor. För att kunna förstå bakgrunden till människohandel med kvinnor och barn måste man vara medveten om och förstå kvinnors ställning i samhället.

Könsmaktsordning är ett annat ord för de förtryckande strukturer som gör att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp. Det råder således ett maktförhållande mellan könen. Könsmaktsordningen är ett resultat av de traditionella könspositioner kvinnor och män tilldelas och reproducerar från tidig ålder. Kännetecknande för maktordningen är den manligt rådande norm som gör mäns livsvillkor och möjligheter avgörande för hur samhället organiseras.

Våra könspositioner aktualiseras hela tiden i medvetna och omedvetna handlingar om hur kön ska vara. Beroende på vilket kön man föds tills så skapar man genom uppfostran och samhällets bemötande skilda normer och värderingar, beteenden och målsättningar.

Från barnsben uppfostras tjejer i de flesta samhällen till att upprätthålla synen på pojkar och män som normen samt att anpassa sig till den. Flickor behöver inte nödvändigtvis ha sämre självförtroende än pojkar men de blir ofta uppfostrade att inte visa det och inte ta för sig eller ställa krav i offentliga sammanhang. För att en flicka ska bli accepterad i samhällets olika forum bör hon anpassa sig till de manliga strukturerna. En flicka som tar för sig uppfattas av många som dominant och aggressiv. Det är därför svårt för kvinnor att ta makt och att vilja ha makt. Flickor vänjer sig vid att vara de som står vid sidan och låta pojkarna breda ut sig och tala.

”Sexslaveri är ett av flera uttryck av mäns makt över kvinnor.”

SEXOBJEKT & HANDELSVARA

ett resultat av könsmaktsordningen är samhällets sexuella objektifiering av kvinnor och deras kroppar. Kvinnor exploateras i det offentliga rummet varje dag genom media, film, pornografi, modeindustri, musik och reklam.

Genom objektifieringen reduceras kvinnan till ett passivt föremål, en kropp som värderas och uppskattas främst utifrån att den kan vara till glädje och nytta för andra, istället för en egen handlande aktör. Kvinnor tar till sig objektifieringen och lär sig att genom sitt utseende få bekräftelse, upprättelse och status.

Kön, eller genus är en social och kulturell konstruktion som skapas i relationen mellan människor och är en ständigt pågående och föränderlig process. Kön konstrueras, reproduceras och giltiggörs i vardagslivet inom samhällets alla forum.

Kvinnlighet och manlighet är konstruktioner och föreställningar om hur kvinnor respektive män ska vara och bete sig. Idealen för kvinnlighet och manlighet är inte givna utan förändras ständigt. Det som i samhället benämns som manligt värderas generellt högre än det som benämns som kvinnligt. Det kan handla om egenskaper, beteenden, intressen, yrken och ord i språket.

När man talar om kvinnor och män som grupper syftar man på de maktstrukturer som gör att kvinnor generellt sätt har sämre position och villkor i samhället än män. Gruppen män ingår i dessa maktstrukturer genom handlingar och beteenden som medvetet eller omedvetet, frivilligt eller ofrivilligt, förtrycker och underordnar gruppen kvinnor. Att män är överordnade kvinnor motsäger inte det faktum att enskilda kvinnor har makt, eller till och med mer makt, än enskilda män i vissa situationer.

Män i sin tur fostras till att se på kvinnor som ett sexuellt objekt. I dag formas kvinnors sexualitet i stor utsträckning genom mannens sexuella bild av kvinnan snarare än utifrån kvinnors egna villkor. Kvinnor identifierar och bekräftar sin egen sexualitet genom att framhäva sin "kvinnlighet" och visa sig tillgängliga för män. En "riktig kvinna" ska däremot inte vara sexuellt frigjord, samtidigt som kvinnor förväntas tillfredsställa mäns sexuella behov vid efterfrågan. Man brukar tala om att gruppen män har lagt beslag på kvinnors sexualitet, vilket förstärker mäns dominerande position i samhället.

Den sexuella objektifieringen reproducerar och upprätthåller samhällets könsmonster. Kvinnor anses stå för känslor, kärlek och sexualitet medan män beskrivs som analytiska, rationella, aktiva och arbetsorienterade. Dessa föreställningar är djupt rotade och formade av mäns maktdominans, men de upprätthålls och förs vidare av både män och kvinnor.

Objektifieringen bidrar till och förstärker andra förtryck som kvinnor i egenskap av sitt kön ställs inför varje dag. Förtryck som tar sig uttryck i diskriminering på arbetsmarknaden, sexuellt våld, trakasserier och marginalisering av kvinnors arbete och prestationer.

Varför köper män sex? Sexköp som maktutövning

Mäns köp av kvinnor anses av vissa vara ett utlopp för en naturlig och okontrollerbar drift. När en sexköpares handlingar försvaras med att män har ett starkt sexuellt behov som måste tillfredställas synliggörs djupt rotade föreställningar om mäns och kvinnors sexualitet. Synen på sex och individens möjlighet till kontroll över den egna kroppen och den egna sexualiteten påverkas av hur kvinnlighet och manlighet konstrueras i samhället. Män ges en självklar "rätt" till sin lust och utövandet av sex, medan kvinnor i praktiken ofta har begränsad rätt att välja eller välja bort sex.

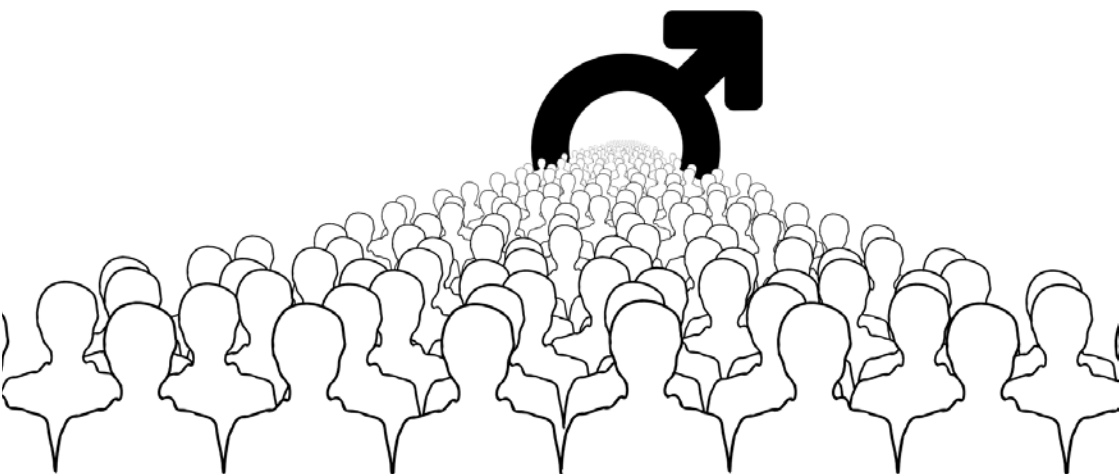
Normalt är sexköparen en man, men det betyder inte att alla män köper sex eller att det inte finns kvinnor som köper sex. Det är inte heller uteslutande kvinnor och barn som råkar ut för sexslaveri, även om det är vanligast.

Mäns rätt till sexuell njutning ses ibland som en mänsklig rättighet likställd med andra grundläggande behov som sömn, mat och tak över huvudet. Det är viktigt att se skillnaden mellan att köpa sex och rätten till sin sexualitet. När man köper en sexuell tjänst reduceras kvinnor till varor på en internationell marknad. Sexindustrin är skapad av män för andra män och är ett resultat av könsmaktsordningen. Det är den sexköpande mannens önskemål och sexuella fantasier som ska tillgodoses, något som är sammankopplat med den djupt inrotade föreställningen om att kvinnans uppgift är att tillfredsställa mannen. När en man köper en kvinna reflekteras de traditionella könspositionerna; män har en kontrollerande maktposition och kvinnor är underordnade. Sexslaveri är ett av de mest extrema uttrycken av mäns makt över kvinnor.

Lika ekonomiska, juridiska och politiska rättigheter är en förutsättning för jämställdhet, men det räcker inte. Bilden av mannen som innehavare av en "naturlig och okontrollerbar sexuell drift" samt den sexuella objektifieringen av kvinnor och synen på kvinnokroppen som ett redskap för mäns sexuella njutning måste ifrågasättas och förändras innan ett jämställt samhälle, utan sexslaveri, kan uppnås.

”Sexindustrin är skapad av män och är ett resultat av könsmaktsordningen.”

UTMANA KÖNSMAKTSORDNINGEN

Människors könspositioner formas av samhället de lever i. Samhället formas i sin tur av de människor som lever i det. Könsmaktsordningen existerar eftersom människor både skapar och upprätthåller den. Kvinnor reproducerar sitt könsmönster i lika hög grad som män, det vill säga kvinnor underordnar sig själva i stor utsträckning. Att utmåla kvinnor till hjälplösa offer på grund av sin underordnade ställning är därför felaktigt. Fokus borde istället ligga på kvinnors möjligheter att förändra sin position i samhället.

I Norden har man utvecklat tjejgruppsmetoden, en metod i jämställdhetsarbete som hjälper till att synliggöra, utveckla och förstärka tjejer och deras självförtroende. Genom att synliggöra sambanden mellan kön, sexualitet och makt kan tjejgruppsmetoden bidra till att tjejer börjar ifrågasätta de strukturer som framställer gruppen killars makt över gruppen tjejer som något självklart.

*”Tjejgrupps-
verksamheten
lyfter fram
tjejers intressen
och kunskap
och problematiserar tjejers
underordnade
ställning.”*

En tjejgrupp består av 6-8 flickor i tonårsåldern som träffas regelbundet och leds av en eller två kvinnliga ledare. Gruppen vänder sig till tonårstjejer och samlar oftast en bestämd åldersgrupp. Gruppen är liten för att den ska kunna ge trygghet. Tyngdpunkten i tjejgruppen ligger på diskussionen, som kombineras med olika aktiviteter. Tjejerna beslutar själva vad de ska diskutera och göra på träffarna. I tjejgruppen ges tjejer chans att träffas på sina egna villkor, utan killar. Det ger tjejerna utrymme att våga visa sitt riktiga jag. De blir respekterade och accepterade för dem de är.

Syftet med tjejgruppsmetoden är, utöver att det är en fungerande metod att stärka tjejer, att synliggöra gruppen tjejer, en grupp som ofta osynliggörs som resultat av de manliga normer och värderingar som råder. Tjejgruppsverksamheten lyfter fram tjejers intressen och

kunskap och problematiserar tjejers underordnade ställning. Genom tjejgruppen kan tjejer känna gemenskap och lojalitet med varandra och lära sig att stödja varandra istället för att konkurrera.

Det värderingsfria förhållningssättet är grunden för samtalet i tjejgruppen. Enligt det värderingsfria förhållningssättet är det accepterat att uttrycka vilken åsikt som helst så länge man är beredd att lyssna på de andra deltagarnas åsikter. Allas åsikter är likvärdiga, det sätts inte upp några normer för vad som är rätt eller fel och man får inte fördöma de andras åsikter. Grunden är de mänskliga rättigheterna och demokrati. Tjejgruppen är ett forum där deltagarna ges möjlighet att diskutera de frågor som är viktiga för dem.

I tjejgruppen får tjejerna dessutom utrymme att ge utlopp för sin kreativitet genom drama, foto, film, hantverk, målning etc. Kreativiteten är en viktig grund för att stärka och utveckla tjejer. Den ger tjejer möjligheter att ge luft åt sina idéer, åsikter och känslor, samtidigt som den ökar tjejers medvetenhet om sig själva och omgivningen.

Tjejgruppen kan vara ett stort stöd för tonårsflickor när de stöter på svårigheter och problem i utvecklingen mot att bli vuxen. Gruppen fungerar också som ett socialt nätverk som kan hjälpa tjejer att förebygga risker såsom social utslagning, missbruk och kriminalitet.

En viktig orsak till att tjejer dras in i och luras till sexslaveri är bristen på jämställdhet i kvinnornas hemländer. Om kvinnor hade bättre framtidsutsikter, större tro på sig själva, bättre tillgång till arbete och om deras rättigheter synliggjordes och förstärktes skulle betydligt färre riskera att dras in i människohandel. Tjejgruppsmetoden är en metod i jämställdhetsarbete och kan därför effektivt användas för att förebygga att tjejer dras in i människohandel.

”Tjejgruppsmetoden är en metod i jämställdhetsarbete.”

När man driver könssegregerad verksamhet är det viktigt att ha ett genomgående genusperspektiv och att ha klara jämställdhetsmål. Annars kan tjejgruppen snarare förstärka än bryta könsmodellerna.

Tjejgruppsverksamhetens mål

- Att stärka flickors självförtroende och självmedvetenhet, vilket är en förutsättning för att bli aktiv och offensiv både på det politiska och personliga planet.
- Att synliggöra flickors starka sidor både för dem själva och för andra.
- Att ge flickor möjlighet att plocka fram det positiva inom sig.
- Att ge flickor möjlighet att utvecklas som människor, pröva och utveckla sina resurser.
- Att träna flickor i demokrati genom att de själva är med och styr verksamheten.
- Att stödja flickor så att de klarar de påfrestningar som det innebär att vara tjej och tonåring.

Tjejgruppsmöte i Litauen.

ATT JOBBA MOT EFTERFRÅGAN

Den grundläggande orsaken till att det förekommer sexslaveri är att det finns efterfrågan på kvinnor och barn att utnyttjas för sexuella ändamål. Skulle det inte finnas människor, och då framförallt män, som köpte sex skulle sexslaveri inte existera.

Ett vanligt missförstånd är att det är utstötta och missanpassade män som köper sex, men forskning visar att det är "normala" män med familj och välbetalda jobb som är de vanligaste sexköparna. Alla män köper naturligtvis inte sex, men nästan alla som köper sex är män. Därför är det viktigt att se sexköp som ett strukturellt samhällsproblem, inte ett problem som upprätthålls av endast ett fåtal enskilda individer.

För att långsiktigt motverka människohandel och uppnå ett jämställt samhälle måste mäns efterfrågan på prostituerade stoppas. Därför är det av största vikt att män involveras i arbetet mot sexslaveri och lås sig ta ansvar. Att diskutera jämställdhet i killgrupper är en bra början.

Killgruppsverksamheten är uppbyggd på samma sätt som tjejgruppsverksamheten, med fokus på jämställdhet och hur kön formas i samhället. Killgruppen fungerar som ett forum där den manliga normen och samhällets manliga ideal problematiseras och ifrågasätts. I killgrupper kan unga män diskutera jämställdhet, makt, sina beteendemönster och attityder och synen på tjejer. Vad innebär det egentligen att vara kille? Hur påverkas killar av kompisar i de val de gör i vardagen? Det kan vara tufft för killar att leva upp till de förväntningar som samhället har på dem. Även män är låsta i sina könspositioner trots att de har mer makt, privilegier och handlingsutrymme än kvinnor. Grunden är att både kvinnor och män vinner på att leva i ett jämställt samhälle.

Syftet med killgruppsverksamhet är att verka för jämställdhet och

”Killgruppen fungerar som ett forum där den manliga normen och samhällets manliga ideal problematiseras och ifrågasätts.”

människors lika värde, att bryta normer, att synliggöra kulturella föreställningar om kön och sexualitet och att stärka killar i att göra egna val och ställningstaganden. Killgruppsverksamhet skulle vara en stor tillgång för både destinationsländer och ursprungsländer i kampen mot sexslaveri.

Mia Hanström, utbildare av tjejgruppsledare i Litauen sedan 2003. "När jag ser tillbaka på hur idén till projektet utvecklats, så blir jag imponerad. Ledarnas engagemang kombinerat med en enkel men fantastisk metod är en viktig pusselbit i bygget av ett mer demokratiskt och jämställt samhälle och samtidigt en del i det förebyggande arbetet mot sexslavhandel. Det har varit en förmån för mig att dra mitt strå till stacken i detta arbete och jag hoppas att vi kan sprida metoden till andra länder och områden."

KAMP MOT SEXSLAVERI I LITAUEN

Litauen är ett av de länder i världen som ligger högst på FN:s lista över ursprungsländer för människohandelsoffer. Men Litauen fungerar även som transit- och destinationsland för sexslaveri. Enligt en undersökning gjord av IOM har människohandel till och från Litauen ökat ytterligare efter inträdet i EU. Antalet sexslaverioffer från Litauen är högst bland de tre baltiska länderna. Enligt uppgifter från Interpol säljs varje år 1.500-2.000 litauiska kvinnor som sexslavar till utlandet. Litauen har även blivit ett transitland för människohandel med kvinnor från Ryssland, Vitryssland och Ukraina. Enligt Litauens inrikesministerium försvinner det årligen i genomsnitt två flickor från varje gymnasieskola i Litauen. De minderåriga offren har ökat markant under de senaste åren.

IOM genomförde 2006 en undersökning med 102 litauiska sexslaverioffer. Undersökningen visade att endast 23% av offren var uppväxta i en familj med båda föräldrar. En stor andel var uppväxta på fosterhem eller med en ensamstående förälder. 52% av offren hade avbrutit sin gymnasieutbildning.

De som faller offer för människohandlare är tjejer som inte känner till sina rättigheter, saknar motivation och framtidsvisioner. Tjejerna är osäkra, har dåligt självförtroende och faller lätt för omgivningens inflytande. De tror att det väntar ett bättre liv utomlands och lockas av bilder i media som framställer attraktiva, framgångsrika och högt åtrådda kvinnor.

Sedan 2003 har Ålands fredsinstitut samarbetat med medborgarorganisationen Missing Persons' Families Support Center (MPFSC) i Vilnius, Litauen, en organisation som har specialiserat sig på arbetet med att stoppa människohandel. Tillsammans anammade organisa-

”De som faller offer för människohandel är tjejer som inte känner till sina rättigheter, saknar motivation och framtidsvisioner.”

tionerna tjejgruppsmetoden för att förebygga att litauiska tjejer blir offer för sexslaveri. Syftet med tjejgruppsmetoden är även att den ska ge långsiktiga resultat för jämställdheten i Litauen.

Första ledarutbildningen organiserades i november 2003 med Mia Hanström från Åland som utbildare. Samma år startades projektet "Girl Power in Lithuania". Projektet pågår för fullt och finansieras av bland andra Rädda barnen i Sverige, Rädda barnen på Åland, Ålands fredsinstitut och Emmaus Åland. "Girl Power in Lithuania" fokuserar framförallt på att se samhället ur ett genusperspektiv och att synliggöra de strukturella orättvisor som unga kvinnor i egenskap av sitt kön konfronteras med varje dag. Tjejgruppen hjälper tjejer att forma egna värderingar och att inte influeras för mycket av andra ungdomar i socialt utsatta situationer.

Målgruppen i projektet är flickor från socialt utsatta familjer som löper störst risk att bli offer för sexslaveri. Många av tjejerna blir handplockade från gymnasieskolor och det rör sig då oftast om tjejer som har växt upp med ensamstående marginaliserade mammor, alkoholiserade föräldrar eller på institutioner. Även tjejer som har utsatts för sexslaveri och återvänt till Litauen har genom "Girl Power in Lithuania" kunnat delta i tjejgrupper.

”Målgruppen i projektet är flickor från socialt utsatta familjer som löper störst risk att bli offer för sexslaveri.”

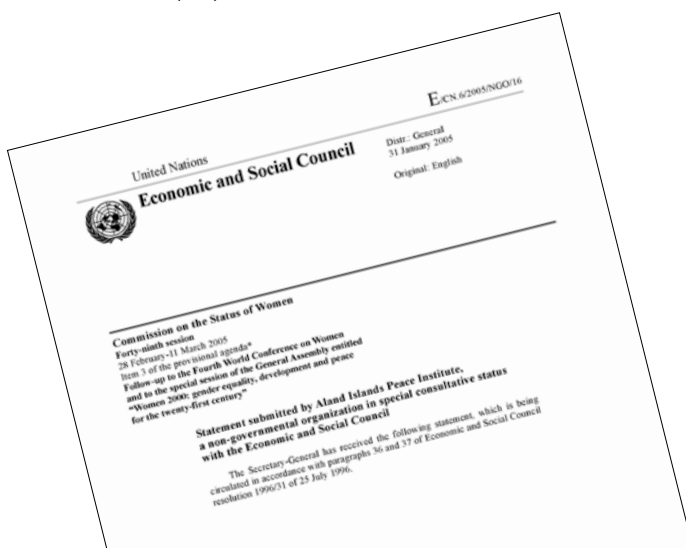
Inesa Zukauskaite, 16 år, har varit med i Nendres tjejgrupp i Litauen i tre år. ”Vi har bra diskussioner som hjälper oss att få mer kunskap om oss själva, om relationer med det andra könet och om vår hälsa. Jag har skaffat mig riktiga vänner som jag kan dela mitt livs glädje- och sorgemöten med.”

Girl Power in Lithuania har gett följande resultat

- Omkring 200 tjejer är varje år med i tjejgrupper startade av cirka 20 organisationer runt om i Litauen.
- Tjejerna har fått större självförtroende, har lärt sig att ta kontroll över sina egna liv och sin sexualitet. De har lärt sig rätten att säga nej. De har förbättrat sina betyg, fått större vilja att studera vidare och har utvecklat framtidsplaner. Tjejer som hade hoppat av skolan har efter inträdet i tjejgruppen påbörjat sin utbildning igen. De har även stärkt sina relationer till lärare och föräldrar och till den egna tjejgruppen.
- Projektet har fått mycket uppmärksamhet i media samt hjälpt till att få igång en offentlig debatt om sexslaveri och jämställdhet i Litauen.

Sedan 2004 har Ålands fredsinstitut konsultativ status inom FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC). Representanter från Ålands fredsinstitut deltog i FN:s kvinnokommissions möte i New York i mars 2005. Under mötet som var en uppföljning av konferensen "Women 2000: gender equality, development and peace for the twenty-first century" presenterade Ålands fredsinstitut ett uttalande om tjejgruppsmetoden som en förebyggande åtgärd mot sexslaveri samt tjejgruppsverksamheten i Litauen. Uttalandet publicerades i konferensrapporten som översattes till sex olika språk (www.peace.ax/UNstatement2005.pdf).

PLANER FÖR FRAMTIDEN

Utbildning av utbildare

För att nå långsiktiga resultat har Ålands fredsinstitut och Emmaus Åland inlett utbildning av utbildare i Litauen. Nu blir spridningen av metoden mer effektiv och fler tjejer får möjlighet att ta del av tjejgruppsverksamheten.

Det finns ett stort intresse bland socialarbetare, lärare, psykologer och organisationsrepresentanter att utbilda sig till tjejgruppsledare, men på grund av ekonomiska begränsningar har den stora efterfrågan inte kunnat tillgodose. Det blir mer kostnadseffektivt och långsiktigt om man utbildar litauiska ledare till utbildare. En grupp litauiska utbildare färdigskolades under år 2006 och inledde egen utbildningsverksamhet 2007.

Utvidgning av tjejgruppsverksamheten

Planer på längre sikt är att utbilda tjejgruppsledare i de nya EU-grannarna Vitryssland och Kaliningradregionen, som i huvudsak fungerar som ursprungsländer för människohandel.

I Vitryssland startades år 2007 fem tjejgrupper med stöd från Ålands fredsinstitut och Nordiska ministerrådet.

Fokusera på killarna

Både i Norden och Östeuropa har man i kampen mot sexslaveri i huvudsak koncentrerat sig på förebyggande åtgärder som minskar risken för kvinnor att luras in i sexhandel. Mycket liten vikt har lagts vid de sexköpande männen trots att det är där det grundläggande problemet ligger. Flera tjejgruppsledare i både Litauen och Norden har insett det stora behovet av killgruppsverksamhet och är redo att utbilda sig i den nya metodiken. Förhoppningsvis kan det leda till att efterfrågan på sexköp minskar och att ett mer jämställt samhälle kan uppnås.

Milda Zilikenė, tjejgruppsledare på Nendre, center för kvinnor och barn i Vilnius, Litauen, sedan 2004. "De flesta av tjejerna kommer från familjer med ensamstående mammor och är uppvuxna under svåra förhållanden. Relationen mellan föräldrarna och barnen är svag och tjejerna tillbringar mycket tid på gatan. Tjejgruppen främjar samarbete och bidrar till en positiv livsinställning samt en stark värdegrund."

Två litauiska tjejgrupper träffas.

NÄTVERK MOT SEXSLAVERI

Missing Persons' Families Support Center

www.missing.lt

Missing Persons' Families Support Center (MPFSC) är en litauisk medborgarorganisation som grundades 1996 av föräldrar och släktingar till saknade personer. De huvudsakliga verksamhetsformerna är:

- Temporärt skyddsboende för personer som har kommit tillbaka efter att ha blivit utsatta för sexslaveri.
- Social återintegrering genom handledning, rådgivning, psykologiskt och socialt stöd.
- Utbildning och förebyggande aktiviteter för ungdomar i riskgruppen.
- Opinionsbildning och deltagande i offentlig debatt om sexhandel, sexköp och jämställdhet.
- Lobbyverksamhet och nätverksskapande för att effektivisera sökandet och integreringen av sexhandelsoffer.

Missing Persons' Families Support Center • P. Zadeikos 3-21 •
LT-06319 Vilnius, Litauen • centras@missing.lt • tel. +370 5 2483373

Den 29.5.2006 fick projektet "Girl power in Lithuania" en utmärkelse av Litauens inrikesministerium som ett av fyra mest framgångsrika och metodiskt nyskapande projekt. Sammanlagt var 118 projekt nominerade.

Ålands fredsinstitut

www.peace.ax

Ålands fredsinstitut arbetar med forskning, konflikthantering, utbildning och ungdomsfrågor. Verksamheten är inriktad på frågor om demokrati, säkerhetspolitik, autonomier, minoriteter, jämställdhet och social säkerhet. Institutet har närområdessamarbete med medborgarorganisationer i Litauen, Kaliningradregionen och Vitryssland, som syftar till att försvara mänskliga rättigheter och stärka marginaliserade samhällsgrupper.

Ålands fredsinstitut • Hamngatan 4 (PB 85) • AX-22100 Mariehamn, Åland, Finland • peace@peace.ax • tel. +358 (0)18 15570

Ålands fredsförening-Emmaus

www.emmaus.ax

Ålands fredsförening-Emmaus är en ideell förening som jobbar för fred, rättvisa och solidaritet på Åland och i världen. Föreningen driver flera arbetsmarknadsintegrationsprojekt och har utvecklingsarbete med organisationer i Litauen, Polen, Estland, Ryssland, Ukraina och Peru. Föreningen är medlem i Emmaus International. Emmaus stöder även tjejgruppsverksamheten i Litauen och informerar om traffickingproblematiken.

Emmaus Åland • Köpmansgatan 11 (PB 85) • 22100 Mariehamn, Åland, Finland • emmaus@emmaus.ax • tel. +358 (0)18 16069

Utbildning av tjejgruppsledare i Vilnius i november 2005.

Stöd tjejgruppsverksamheten

Du kan stöda utbildningen av tjejgruppsledare i Litauen, Vitryssland och Kaliningradregionen genom att göra en inbetalning märkt "Girl Power" till Ålands fredsinstituts konto i Ålandsbanken. Det går även att betala med kreditkort. Kontakta med Ålands fredsinstitut för närmare information.

Kontouppgifter

Kontoinnehavare: Stiftelsen Ålands fredsinstitut

Bank: Ålandsbanken, AX-22100 Mariehamn, Åland, Finland

Kontonummer: 660100-1118595

IBAN: FI22 6601 0001 2091 54

BIC/SWIFT: AABAFI22

Litauisk tjejgrupp på utfärd.

För vidare läsning

Ambjörnsson, Fanny (2004), *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront förlag, Stockholm.

Hanström Mia (2005), *Metodibok för "killverksamhet"*, Förlags AB Björnen, Falun

Hanström, Mia (2001), *Metodbok för "tjejverksamhet"*, Förlags AB Björnen, Falun.

International Organization for Migration, <http://www.iom.int>

International Organization for Migration (2005), *Data and Research on Human Trafficking: A Global Survey*, www.nswp.org/pdf/IOM-GLOBALTRAFFICK.PDF

NORMal eller? – killar i rörelse från sexism och homofobi, <http://www.sensus.se/normal>

O'Connor, Monica och Healy, Grainne (2006), *The Links between Prostitution and Sex Trafficking: A Briefing Handbook*, Coalition against trafficking in women (CATW) och European Women's Lobby (EWL), <http://www.womenlobby.org/SiteResources/data/MediaArchive/Violence%20Centre/News/handbook.pdf> [2007-03-04]

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), <http://www.ohchr.org>

The Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), <http://www.osce.org>

UNICEF, <http://www.unicef.org>

United Nations (2000), *Protocol to prevent and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations convention against transnational organized crime*, http://www.segretariatosociale.rai.it/INGLESE/codici/tratta_esseri_umani/protocol_ing.pdf [2007-03-04]

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2006), *Trafficking in Persons: Global Patterns*, http://www.unodc.org/pdf/traffickinginpersons_report_2006ver2.pdf [2007-03-04]

Ålands fredsinstitut (1998), *Girl Power – A report from the Åland Minority Days in October 1998*, Ålands fredsinstitut, Mariehamn.

Tillsammans mot sexslaveri

Utgiven av Ålands fredsförening Emmaus & Ålands fredsinstitut 2007

© Ålands fredsförening Emmaus & Ålands fredsinstitut

Faktainsamling och text: Ulrika Navier (ulrika.navier@gmail.com)

Illustrationer: Jens Persson (perssonjens@gmail.com)

Layout: Ålands fredsinstitut

I denna broschyr beskrivs tre organisationers arbete mot sexslaveri. Vi anser att en förändring i grunden behövs för att komma till rätta med problemet. Detta kan göras genom att utmana den rådande könsmaktsordningen. Broschyren tar upp de strukturella grundorsakerna till sexslaveri. Dessutom presenteras en metod för förebyggande av sexslaveri – tjejgruppsmetoden.

www.emmaus.ax
www.peace.ax
www.missing.lt